

Dinî Danışmanlık Eğitimi: Amerika Örneği¹

Havva Sinem UĞURLU

Arş. Gör, Ankara Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi

RA, Ankara University, Divinity Faculty

Orcid.org/0000-0003-1526-9494

sugurlu@ankara.edu.tr

Öz

Tarihsel olarak farklı formlarda uygulandığı kabul edilmekle birlikte Türkiye, Dinî Danışmanlık uygulamalarına bir meslek alanı olarak çok yeni başlamış durumdadır. 2012 yılı itibarıyla bu alanda eleman yetiştirmek amacıyla tezsiz yüksek lisans programları kurulmaya başlamış, 2015 yılı itibarıyla Diyanet İşleri Başkanlığı'nun seçilmiş bir grup personeline hizmet içi eğitim vermeye başlamasıyla bu meslek grubu uygulama alanına dâhil olmuştur. Hem kurumsallaşmasını tamamlamış olması hem de sistematik bir yapıya kavuşmuş olması bakımından ABD'deki uygulamalar, mesleki dinî danışmanlığın ülkemizde kendi gerçekliğimiz içinde kurumsallaşmasında ufuk açıcı bir niteliğe sahiptir. Amerika'da yükseköğretim düzeyinde kendisine yer bulan dinî danışmanlık eğitimi, teoloji ve psikolojinin etkileşimi içerisinde, uygulamaya ağırlık veren bir görünüm arz etmektedir. Bu makalede, Türkiye için de bir örnek olması düşünülerek Amerika'da dinî danışmanlığın ortaya çıkışı ve gelişiminden bahsedildikten sonra bu alandaki eğitimlerin standartlarını koyan, oluşturulmasına onay veren ve bu eğitimleri denetleyen Amerika Dinî Danışmanlar Kurumu (AAPC)'nin akredite kriterleri, mesleki etik standartları ve akredite ettiği programlardan örnekler verilerek mesleki dinî danışmanlık uygulamaları betimlenmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: dinî danışmanlık, eğitim, etik standartlar, yeterlik, Amerika, Türkiye, AAPC

Pastoral Counseling Training: American Sample

Abstract

Although it has been accepted to be practiced in different forms historically, Turkey has recently begun to be a profession in the field of pastoral counseling. By 2012, non-thesis graduate programs have started to be trained in this area. By 2015, Religious Affairs Administration has begun to provide in-service training to a select group of staff and then this profession has been included in the field of practice. Pastoral counseling practices in United States which have been achieved institutionalization and systematic structure, possesses an open-minded character in the institutionalization of professional religious counseling within our own reality in our country. In this paper, accreditation criteria, professional ethical standards and pastoral counseling practices by American Association of Pastoral Counselors (AAPC) were depicted and tried to be described after talking about the emergence and development of pastoral counseling in America, considering that this is an example for Turkey.

Key Words: pastoral counseling, training, ethical standards, competency, America, Turkey, AAPC

¹ Bu makale yazarın Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde hazırladığı doktora tezinden üretilmiştir.

Giriş

Amerika’da dinî danışmanlığın din ve maneviyat kaynağından ortaya çıktığı ifade edilmektedir.² Bu durum ülkenin kuruluş dönemiyle ilişkilendirilmektedir. Ülke, 18. yüzyılın ortalarında kıtaya gelen yoğunluğu İngilizlerden oluşan çeşitli Avrupalı göçmenler tarafından kurulmuştur. İngilizler, inandıkları din olan Hıristiyanlığı da buraya taşımış ve birçok alanda inandıkları dinin gerekleri ve yönlendirmeleri doğrultusunda hareket etmişlerdir.³ Bu açıdan Amerika’da dinî danışmanlık faaliyetleri de Hıristiyan inancıyla temellendirilmiş ve dini danışmanlık alanının ilk dönem gelişimi de bu yönde ilerlemiştir.

İncil’de bulunan bir kelime olan “shepherd”, “çobanlık eden, rehberlik ve önderlik eden” anlamlarına gelmektedir.⁴ Bu kelime kavramsal açıdan ise “dini topluluklar içinde problem ve sıkıntı yaşayan insanlar için kendini ifade etmelerine yardım eden ve onlara ruhî açıdan iyileşmeleri konusunda rehberlik eden kişi” şeklinde tanımlanmaktadır.⁵ Hıristiyan peygamberi İsa ilk shepherd olarak kabul edilmektedir. Onun uygulamalarında dinî danışmanlığın izlerini bulmanın mümkün olduğu savunulmaktadır. İsa, insan ihtiyaçlarına odaklandığı, bunu yaparken de bireysel ya da grup olarak insanlarla konuşma yöntemlerini kullandığı ve bunların da insanlarda dini kabule ve manevi olarak yenilenmeye sebep olduğu düşünülmektedir.⁶ Bu açıdan bakıldığında Amerika’da dinî danışmanlık mesleğinin, görevlerini yerine getirmede İsa’yı örnek alan din adamlarıyla başlayıp geliştiği ifade edilmektedir.

Amerika’nın kuruluşundan itibaren geleneksel papazlık/vaizlik şeklinde süren dinî danışmanlığın uygulama şekli yoğun olarak tartışılmıştır. 20.

² Howard Clinebell, “Pastoral Counseling Movement”, *Dictionary of Pastoral Care and Counseling*, ed. Rodney J. Hunter (Nashville: Abingdon Press, 1990), s.177.

³ E. Brooks Holifield, *A History of Pastoral Care in America: From Salvation to Self-Realization* (Nashville: Abingdon Press, 1983), s.11.

⁴ Gibson Winter, “Pastoral Counseling or Pastoral Care”, *Pastoral Psychology* 8, (1957):1, 18; Howard J. Clinebell, “The Challenge of the Speciality of Pastoral Counseling”, *Pastoral Psychology* 15(3), (1964): s.22; John Foskett, “Ethical Issues in Counselling and Pastoral Care”, *British Journal of Guidance & Counselling* 20,(1992): s.40; S.D. King, “Biblical Pastoral Care and Counseling”, *The Concise Dictionary of Pastoral Care and Counseling*, Ed.Glenn H. Asquith Jr., (Nashville: Abingdon Press, 2010), s.2; Barbara McClure, “Pastoral Care”, *The Wiley Blackwell Companion to Practical Theology*, ed. Bonnie J. Miller-McLemore, (New York: Wiley Blackwell, 2014), s.269; Carrie Doehring, *The Practice of Pastoral Care: A Postmodern Approach* (Luisville: Westminster John Knox Press, 2015), s.22; Jill L. Snodgrass, “Pastoral Counseling: A Discipline of Unity and Diversity”, *Understanding Pastoral Counseling*, ed. Elizabeth A. Maynard, PhD, Jill L. Snodgrass, (New York: Springer Publishing Company, 2015), s.2.

⁵ J.T. McNeill, *A History of the Cure of Souls* (London: HarperCollins Publishers, 1951), 85; Winter, *Pastoral Counseling or Pastoral Care*, 18; Seward Hiltner, “Christian Shepherd”, *Pastoral Psychology* 10(2), (1959): s.51; E. E. Bruder, “The Minister’s Authority in Pastoral Care”, *Pastoral Psychology* 13(7), (1962): s.18; L.O.Mills, “Pastoral Care”, *The Concise Dictionary of Pastoral Care and Counseling*, Ed.Glenn H. Asquith Jr., (Nashville: Abingdon Press, 2010).

⁶ Loren Townsend, “Pastoral Counseling’s History”, *Understanding Pastoral Counseling*, ed.E.A. Maynard-J.L.Snodgrass, (New York: Springer Publishing Company, 2015) , s.17.

yüzyılın başlarında Kuzey Amerika Protestan papazlarının görevlerini yerine getirirken yeni felsefi birikimlerden yararlanmaya başlaması ise bir meslek alanı olarak dinî danışmanlığın fark edilmesini sağlamıştır. Bu fark ediliş beraberinde papazların eğitim programlarına değişen dünya normlarına uygun alanların eklenmesi beklentisini getirmiştir. 1900'lü yılların başında psikoloji alanındaki gelişmeler dinî danışmanlık faaliyetini yürüten din adamları için hayli ilgi çekici olmuş ve bu durum iki alan arasında karşılıklı etkileşimi ortaya çıkarmıştır.⁷ Zamanla dinî danışmanlık profesyonel bir meslek alanı haline gelmiştir. Teolojik anlama ve manevî kimliği psikolojik kavrayış ve psikoterapötik uygulamayla birleştiren dinî psikoterapi ve danışmanlık şekline dönüşmüştür. Gelişen dinî danışmanlık alanında psikoloji ve ilgili disiplinlerle işbirliği arttıkça ve sürdükçe bu alanda yaşanan gelişmeler dinî danışmanlığın metodolojisinde de farklılaşmaları beraberinde getirmiştir. 20. yüzyılın ilk yarısında bir yandan Sigmund Freud (1856-1939) ve Carl Jung (1875-1961) geleneğinde psikanalitik teoriler dinî danışmanlığa da hâkim olurken diğer yandan Carl Rogers (1902-1987) geleneği ön plana çıkmıştır. Freud bireyin davranışlarında bilinçaltının etkisine yoğunlaşırken⁸, Jung bireyin kişiliği üzerinde manevi gerçeklerin önemi ve etkililiği üzerine çalışmalar yapmıştır.⁹ Rogers ise danışan merkezli danışmanlık uygulamaları üzerinde çalışmıştır.¹⁰ Terapötik alanda ortaya çıkan bütün bu teoriler dinî danışmanlık yapacak kişilerin yoğun bir eğitimden geçmesi ve uygun zamanda uygun teoriyi kullanabilme kabiliyetini kazanmış olması gerekliliğini ortaya koymuştur. 20. yüzyılın son yarısında bireylerin birbirleriyle kaliteli ilişkilerine odaklanan "kişilerarası terapi" ve bireylerin algılama düzeylerindeki bilişsel durumlarına odaklanan "bilişsel terapi" gibi başka terapi teorileri veya formları da dinî/teolojik boyutla entegre edilerek kullanılmaya başlamıştır.¹¹ Bu gelişmeler ışığında disiplinler arası iletişim ve etkileşim dinî danışmanlık uygulamalarını da etkilemiş ve öğretim programlarının şekillenmesinde belirleyici olmuştur.

Metodoloji alanında gelişmeler sürerken aynı zamanda içerik anlayışında da değişimler ve gelişmeler yaşanmıştır. Dinî danışmanlık hizmeti verilirken dinin kutsal kaynakları çeşitli vesilelerle bu hizmette zorunlu olarak kullanılmaktadır. Aslında dinî danışmanlığın en güçlü yönünün bu olduğu

⁷ John Gardner Greene, "The Emmanuel Movement 1906-1929", *The New England Quarterly* 7(3), (1934): s.496.

⁸ Grafton T. Eliason, Colleen Hanley, Maria Leventis, "The Role of Spirituality in Counseling: Four Theoretical Orientations", *Pastoral Psychology* 50(2), (2001): s.81.

⁹ Eliason, Hanley, Leventis, s.82.

¹⁰ Holifield, *A History of Pastoral Care in America*, s.271.

¹¹ C. Roy Woodruff, "Pastoral Counseling: an American Perspective", *British Journal of Guidance & Counselling* 30(1), (2002): s.98.

söylenbilir. Ancak kutsal verilerin danışmanlık hizmetinde etkili olabilmesi için bu hizmete nasıl konu edileceği üzerinde de tartışmalar yaşanmıştır. Doğru teolojik düşünme ve bunun danışmanlıkta kullanımı konusunda fikirler ortaya koyulmuştur. Bunun kesinlikle bir dini kanıtlama çabası ya da emirleri sıralama işi olmadığı belirtilmiştir. Bundan ziyade danışanın hayatında kutsalı tecrübe edebileceği ve kendi sıkıntısına çare olabilecek şekilde yaşayan dünyaya adapte edebileceği bir hizmet olarak görülmüştür. Bu bakış açılarıyla da “Manevî Teoloji” ve “Pratik Teoloji” alanları ortaya çıkmış, bu alanlar da programlara eklenmiştir.¹²

II. Dünya Savaşı'na kadar Amerika'da bazı teoloji fakülteleri danışmanlık alanında dersler vermiştir. Ancak savaş sırasında pek çok asker ve vatandaşın savaşın olumsuz ortamından etkilenmesi üzerine bu kişilere yönelik danışmanlık ihtiyacı daha güçlü bir şekilde hissedilmiştir. Artan ihtiyaç doğrultusunda 1950'li yılların sonunda Kuzey Amerika'da neredeyse çoğu teoloji fakültesinde dinî danışmanlıkla ilgili kurslar açılmıştır.¹³ Bu kursların kiminde genel derslere ek olarak psikoloji alanından dersler de okutulmuştur.¹⁴ Bu alandaki eğitimlerin entelektüel arka planı ise manevî teoloji alanında çalışan akademisyenlerden oluşmuştur. Kurslar özellikle kurumsal alanda vaizlik yapmak isteyen öğrencilerin ilgisiyle karşılanmıştır. Savaş sonrası ekonomik gelişmeler de hastanelerin bünyelerinde tam zamanlı vaizler çalıştırmalarına olanak sağlamıştır.¹⁵ Dinî danışmanlığın bir meslek alanı olarak ortaya çıkmasına neden olan ve onu uygulama alanıyla buluşturan bu gelişmeler dinî danışmanlığın ne olduğu, nasıl yapılması gerektiği konularında tartışmaları da beraberinde getirmiştir. Uygulamayla birlikte ortaya çıkan sorunlar dinî danışmanların eğitimi ve statüsü ile ilgili yeni düşüncelerin ortaya çıkmasına da sebep olmuştur.

1. Amerika'da Dinî Danışmanlık Hizmetinin Kurumsallaşması

Dinî danışmanlık hareketi Amerika'da ülke çapında açılmaya devam eden dinî danışmanlık merkezleri sayesinde 20. yüzyılın son yarısında hızla yayılmaya devam etmiştir.¹⁶ Dinî danışmanlık alanında modern klinik teori ve metotlar da bu tarihlerden itibaren ortaya çıkmıştır. Kaynağı Hıristiyan inancında bulunan dinî danışmanlık zamanla teolojik anlamayı ve bireylerin manevî kimliğini psikolojik anlayış ve psikoterapötik uygulamayla bütünleştiren bağımsız bir disiplin olarak gelişmeye başlamıştır. Ancak bu hızlı ve gelişigüzel yayılma uzman eller tarafından yönetilememiştir. Bu

¹² Elaine L. Graham, *Transforming Practice: Pastoral Theology in an Age of Uncertainty* (Oregon: Wipf and Stock Publishers, 2002), s.56 vd.

¹³ Reuel L. Howe, “The Crucial And Correlative Role Of Pastoral Theology”, *Pastoral Psychology* 11(1), (1960): s.40.

¹⁴ Holifield, *A History of Pastoral Care in America*, s.271.

¹⁵ E.Brooks Holifield, “Pastoral Care Movement”, *The Concise Dictionary of Pastoral Care and Counseling*, Ed. Glenn H.Asquith Jr. (Nashville,: Abingdon Press, 2010),s. 846.

¹⁶ James L. Lapsley, “Pastoral Counseling Centers: Mid-Century Phenomenon”, *Pastoral Psychology* 13(10), (1963): s.44.

nedenle söz konusu yayılmanın sağlıklı bir yöne kanalize edilmesi zorunluluğu ortaya çıkmıştır. 1963 yılında Amerikan Din ve Psikiyatri Kurumu'nun öncülüğünde ülke çapında dinî danışmanlık mesleği ve eğitimi adına kurulmuş bütün kurumları bünyesinde toplayacak ve bu mesleğe standartlar koyacak bir kurumun oluşturulması gereği tartışılmaya başlamıştır. Bu işi yapanların kiliseye bağlı olsun ya da olmasın mesleki bir kimliği olması gerektiği dile getirilmiştir.¹⁷

Dinî danışmanlığın ortaya çıkışı ve gelişim süreci aynı zamanda bu meslek alanının profesyonel bir meslek alanı haline gelmesine neden olmuştur. Ancak kullanılan "profesyonelleşme" kavramının ne ifade ettiği günümüzde dahi tartışılmaktadır. İlk bakışta profesyonelleşme kavramının profesyonel bir organizasyonun kurulması, konu alanında çeşitli bilimsel yayınlar yapılması, profesyonel yeterliklerin tanımlanması ve onaylanması vb. hususlarla ifade edilebileceği düşünülse de bu kavram aslında daha yaygın bir algının ifadesi olarak tanımlanabilmektedir. Örneğin "dinî danışman" kavramı göz önüne alındığında bu kavram Amerika için daha önceleri "danışmanlık yapan din adamı" olarak açıklanırken günümüzde "din adamı olan danışman" şeklinde tanımlanmaktadır.¹⁸ Bu yalnızca tanımlamayla sınırlı bir durum değildir aynı zamanda toplumun bu meslek alanına karşı algısını yansıtmaktadır. Mesleki profesyonelleşme beraberinde bir dinî danışmanın ayırt edici özellikleri olan resmi kriterlerin ortaya koyulmasını da sağlamaktadır. Amerikan toplumunda günümüzde "Dinî Danışman" isimli meslek grubu danışmanlığın bir alt grubu olarak algılanmakla birlikte toplum bu meslek grubunun ayırt edici özelliklerinin de bilincindedir. Bu meslek grubunun üyelerinin gerekli eğitimden geçmiş ve mesleğin yeterliklerine sahip olduğunun da farkındadır. Bu farkındalığın oluşmasında en önemli unsur ise mesleği icra edeceği düşünülen kişilerin aldığı eğitim içeriği ve eğitimin bağlamıdır. Amerika'da bu eğitimin uygunluğu kriterlerini ortaya koyan ilk ve en yaygın kurum ise Amerikan Dinî Danışmanlar Kurumu (AAPC)'dur.¹⁹

AAPC, kendisini şu ifadelerle tanımlamaktadır: "AAPC, bünyesindeki manevî bilgi ve bütünleşmeyi sağlayan danışmanlık, eğitim ve öğretim, işbirlikçi toplum temelli hizmetleri vasıtasıyla bireylerin, ailelerin ve toplumların esenliğini artırmak amacıyla çalışan bir sertifikasyon kuruluşudur."²⁰

¹⁷ Charles A. Van Wagner, "The AAPC: The Beginning Years, 1963-1965", *The Journal of Pastoral Care* 37(3), (1983): s.163 vd.; Charles A. Van Wagner, *AAPC: In Historical Perspective 1963-1991* (Virginia: AAPC, 1992), s.6.

¹⁸ Morris Taggart, "The Professionalization of the Parish Pastoral Counselor", *Journal of Pastoral Care & Counseling* 27(3), (1973), s.180.

¹⁹ Taggart, *The Professionalization of the Parish Pastoral Counselor*, s.181.

²⁰ <http://www.aapc.org/Default.aspx?ssid=74&NavPTypeID=1163/Erişim:29/02/2016a>.

AAPC, dinî danışmanlık mesleğini ise şu şekilde tanımlamaktadır: “Dinî danışmanlık, danışmanlık alanının bağımsız bir formudur. Danışman, danışanın ruhi esenliği ve gelişmesi için psikolojik anlama yöntemlerinin yanı sıra manevi kaynakları da kullanır. Bu işi yapan kişiler ise, yalnızca zihin sağlığı konusunda değil aynı zamanda din ve teoloji konusunda da eğitilmiş olmalıdırlar.”²¹

Dinî danışmanlık bu şekilde tanımlanırken kurumun misyonu da açık bir şekilde belirlenmiştir. Buna göre AAPC'nin misyonu;

“Bireylere, ailelere ve topluma onları maneviyatla kuşatarak ve bakım, danışmanlık ve psikoterapi yollarını kullanarak umut, ruhsal bütünlük, esenlik getirmektedir.” şeklinde ifade edilmiştir.²²

AAPC'ye bünyesinde faaliyet gösteren dinî danışmanlar çok sayıda danışanla, onların problemleri ve duygusal rahatsızlıklarıyla çok yönlü olarak ilgilenmek durumundadır. Bu ilgilenmeyi gerçekleştirirken kimi zaman dinî danışmanlık merkezlerini, kimi zaman sağlık kuruluşlarını ya da dini mekânları, kimi zaman ise danışanın özel yaşam alanını danışma alanı olarak kullanmaktadırlar. Danışmanların bir dini gruba aidiyeti zorunlu olmamasına karşın eğer aidiyetleri var ise AAPC onlardan bağlı oldukları dinî grupla ilişkilerini sürdürmelerini beklemektedir. Dinî danışmanlar mesleğin doğası gereği zaten sağlık sistemi ile yoğun ilişkidir. Diğer zihin sağlığı disiplinleriyle iş birliği yaparak dinî alt yapıyla bütünleştirilmiş yeni ve en etkili psikolojik metotları kullanmaktadırlar. Çalıştıkları sağlık kuruluşu izin verdiği ölçüde gerekli gördükleri durumlarda danışanlarını psikoloji ya da psikiyatri servislerine yönlendirebilmektedirler.²³

AAPC'ye göre dinî danışman teolojik bakış açısında objektif olmalıdır. Kullanacağı dinsel kaynağın danışan zihninde oluşturacağı çağrışımı kestirebilmelidir. İyi formüle edilmiş bir dinî referans terapötik açıdan danışma hizmetine güç katacaktır. Ancak bu da, dinî metin üzerinde terapötik bakış açısı ve yeteneklerle çalışmayı gerekli kılmaktadır. Aynı zamanda danışmanın danışanın dinî arka planını doğru bir şekilde anlamasını da gerektirmektedir.²⁴

2. Dinî Danışmanlığın Meslekî Etik Standartları

Dinî danışmanlık mesleği için ortaya koyulan etik ve yasal standartlar bu alanda meslekî yeterlilik kavramının oluşmasına sebep olurken danışanların bu hizmetten en iyi şekilde faydalanmasının danışanın kendisinin güçlü yönlerinin ve yeteneklerinin yanı sıra zayıf yönlerini ve eksikliklerini fark etmesiyle gerçekleşebileceği ifade edilmiştir. Dinî danışmanlık için meslekî

²¹ <http://www.aapc.org/Default.aspx?ssid=74&NavPTypeId=1152/Erişim:29.02.2016b>.

²² <http://www.aapc.org/Default.aspx?ssid=74&NavPTypeId=1161/Erişim:29.02.2016c>.

²³ Woodruff, *Pastoral Counseling: an American Perspective*, s.101.

²⁴ L.K.Graham & J.C. Whitehead, “The Role of Pastoral Theology in the Theological Education for the Formation of Pastoral Counselors”, *The Formation of Pastoral Counselors-Challenges and Opportunities*, Ed. Duane R. Bidwell&Joretta L.Marshall (New York: Routledge, 2011), s.16-17.

yeterlik kavramı ise klinik uzmanlık, danışmanın öz farkındalığı ve kişiler arası etkinliğin birlikteliğiyle tanımlanmaktadır.²⁵

20. yüzyılın sonu ve 21. yüzyılın başı itibariyle AAPC, yapısının kültürel çeşitlilikten uzak olduğu ve standartlarını koyduğu hizmetlerde etnik ve kültürel çeşitliliği göz önünde bulunduracak eğitim içeriklerini idealize etmediği gerekçesiyle eleştirilmeye başlanmıştır.²⁶ Bunda ülkenin kültürel ve etnik açıdan artan çeşitliliğinin getirdiği zorunluluk ta önemli bir etken olmuştur. Farklı kültür ve etnik yapılardan kişiler de AAPC'ye üye olmak istemiş ya da onun koyduğu standartlarla eğitim almış kişilerden bu hizmeti almak istemiş ancak beklediği hizmeti bu standartlarda bulamamıştır. Bu tecrübeler de kurumun ciddi eleştiriler almasına sebep olmuştur.²⁷

Amerikan Dinî Danışmanlar Kurumu 2005 yılında 199 Avro-Amerikan olmayan üye tanımış ve bu, kurumun o günkü toplam üye sayısının %8'ini oluşturmuştur.²⁸ Bu durum AAPC'nin bünyesindeki etnik köken açısından çeşitliliği dolayısıyla 2007 yılında "Kültürlerarası Yetkinlik-Etnik Adalet" projesini hazırlamasına neden olmuştur.²⁹ 2010 yılında çalışma kurulunun önderliğinde AAPC'nin üyelerinden beklediği yeterliklere "ırkçılık karşıtı kültürlerarası yeterlikler" adı altında yeni yeterlikler eklenmiştir. Bu yeterliklerin eklenmesinden sonra AAPC, bünyesindeki tüm üye ve yöneticilerin bu yeterliklerini ölçebilmek adına bir form geliştirmiştir. 2014 yılında üyeleri arasında yaptığı bir araştırmanın sonuçlarını da yayınlayan AAPC'nin kurum hakkında kültürel ve etnik çeşitliliği bünyesinde barındırmadığı ve hizmet anlayışına bunu yansıtmadığı yönündeki eleştirileri sonlandıracak değişikliklere gitmiştir. Bu proje sonunda hazırlanan rapor, kurumun yönetim, prosedür ve standartlarında önemli değişiklikler yapmasına ve AAPC'nin gelecek projeksiyonu için bir rehberin ortaya çıkmasına sebep olmuştur.³⁰

Yapılan bu çalışmalar bağlamında AAPC, üyelerinden ırkçılık karşıtı kültürlerarası yeterlikler açısından şunları beklediğini ifade etmektedir³¹; "Bu yeterliliklere sahip olunabilmesi için AAPC, yönetim, politika, klinik eğitim ve üyelerin dezavantajlı gruplarla yapmakta istekli olduğu

²⁵ Richard E Butman,. "Qualifications of the Christian mental health professional." *Christian counseling ethics* (1997): 277.

²⁶ Loren Townsend, *Introduction to Pastoral Counseling* (Nashville: Abingdon Press, 2009), s.57-58.; Townsend, *Pastoral Counseling's History*, s.8.

²⁷ http://www.aapc.org/templates/74/complete_final_report_of_2013_antiracist_multicultural_justice_audit.pdf/Erişim tarihi:14.02.2016f.

²⁸ Townsend, *Introduction to Pastoral Counseling*, s.70.

²⁹ <http://www.aapc.org/Default.aspx?ssid=74&NavPTypeID=1156>/Erişim:29.02.2016d.

³⁰ Aapc, 2016f.

³¹ Aapc, 2016f.

uygulamaların revize edileceğini taahhüt etmelidir. Üyelerinin bu yeterliğe sahip olduğunu ölçmek içinse onların etnik ve kültürel formasyonunu ve bunun kişisel yaşam ve klinik uygulamalarına yansımalarını incelemeli, bu yeterliklerin eğitim ve sertifika programlarına ve akreditasyon kriterlerine aksettirebildiğini eleştirel bir bakış açısıyla analiz etmeli, tüm yönetim, politika ve uygulamalar bağlamsal ve kültürlerarası bakış açısıyla irdelenmeli ve farklılıklara saygı ve danışana eşit davranılması konusundaki kararlılığını açık bir şekilde vurgulamalıdır.”

AAPC'nin 2014 yılında üyeleri arasında yaptığı araştırma sonucunda 2007 yılından bu yana aradan geçen yedi yılın sonundaki değişimi görebilmek adına ortaya koyulan en önemli görülen etik standartlar şöyle sıralanmıştır³²;

“AAPC,

- Gelenekçe kabul edilmiş değerlere ve dini inançlara saygılı bir kurumdur.
- Dinî ve psikolojik temelli bilgiye önem vermektedir.
- Toplumdaki her türlü dinî gruba karşı gerektiği durumlarda sorumluluğu vardır.
- Din, dil, ırk ya da meslek gruplarına göre ayrımcılık yapmaktan kaçınmaktadır.
- Üyeleri toplumdaki her türlü oluşumla ilişki içerisindedir, toplumdan izole değildir.
- Irksal adalet sağlamak ve çok kültürlülüğü geliştirmek konusunda titiz davranmaktadır.
- Üyelerinin dinî danışmanlık aktivitelerinde kurumca belirlenen sınırlarda kaldığını denetlemektedir.
- Dinî danışmanlık aktivitelerini şeffaf ve profesyonel boyutta tutmaktadır.
- Bünyesinde alınan eğitimler yalnızca insanların yararına kullanılmaktadır.
- Danışmanlık yapılan bireylerin kişisel haklarına saygı duymakta ve onların paylaştıkları bilgiler gizli tutmaktadır.”

Tüm revizyon ve incelemeler neticesinde AAPC'nin ırkçılık karşıtı ve kültürlerarası yeterlikleri de içeren ve 2012 yılında düzenlenerek bugün yürürlükte olan ve akreditasyon için kullandığı meslekî etik prensipleri ortaya koyulmuştur. Bu prensiplerin meslekî sorumlulukları hakkında danışmanlara ve danışanlara yol göstereceği, yine danışanları ve danışmanları korumak adına hesap verilebilirliği sağlayacağı ve

³² <http://www.aapc.org/Default.aspx?ssid=74&NavPTypeId=1158/Erişim:29.02.2016e>.

danışmanların meslekî uygulamalarının kalitesini artırabilmesinde temel bir bakış açısı ortaya koyabileceği ifade edilmiştir.³³

Dinî danışmanlık bugün Amerika'da zihin sağlığı konusunda temel alanlardan biridir. Bireysel ve grup terapi alanlarında yılda 3 milyon saatten fazla hizmet vermektedir. Dinî danışmanlığın Amerika'da bu seviyeye ulaşmasında ve bir meslek alanı olarak profesyonelleşmesinde AAPC'nin rolü büyüktür. AAPC bugün, Protestan, Roman Katolik, Doğu Ortodoks ve Yahudi inançlarını da kapsayan yaklaşık 95 inanç grubunu bünyesinde barındıran dinler arası bir oluşumdur. Mezhepler üstü, manevi değerlere ve dini geleneğe saygılı ve yetiştirdiği danışmanlara hiçbir inancı ya da görüşü empoze etmeyen bir özelliğe sahiptir. Kurumun, yılda 1,5 milyon saatten fazlasını alanda harcayan 3000'in üzerinde dinî danışman üyesi bulunmakta ve 100'den fazla dinî danışmanlık merkezi için standartlar koymaktadır.³⁴

3. Dinî Danışmanlık Eğitimi

2000'li yılların başından beri dinî danışmanlık mesleğini icra edeceklerin aldığı eğitimi "dinî danışmanlık formasyonu" adıyla nitelendiren AAPC, bu nitelendirmeden amaçlı ve yaşam boyu eğitimi öngören bir formasyonu kastetmektedir. AAPC tarafından yeterli onaylanan dinî danışmanların teoloji ve psikoloji gibi iki farklı ana disiplinde yetişmiş kişiler olması beklenmektedir. AAPC üyelerinin dinî danışmanlık uzmanı olabilmeleri için ciddi bir eğitimden geçmiş olmaları beklenmektedir. Bu eğitim; lisans eğitiminin yanı sıra mesleki teoloji eğitimi ve alanda yapılacak bir yüksek lisans ya da doktora derecesini kapsamaktadır.³⁵

AAPC kurulma aşamasında kurumun standartlarını oluşturmak amacıyla çeşitli komiteler oluşturmuş ve çalışmalar yapmıştır. Bu çalışmalarda tartışmaların en yoğun olduğu kısım, dinî danışmanlık uzmanlığında beklenen yeterlikler olmuştur. Komitelerde çalışan akademisyenler, kuruma resmi üye olacak ve "dinî danışmanlık uzmanı" sıfatı verilecek katılımcılardan yüksek standartlarda bir eğitimle birlikte zorlu yeterlikler beklenmesi gerektiğini savunmuştur. Örneğin ilk tartışmalarda dinî danışmanlık uzmanlığı için bir doktora derecesinin yanı sıra 700 saat klinik çalışma ve kişisel psikoterapi yeteneği hakkında güçlü bir referans istemi gibi oldukça zorlayıcı kriterler koyulması söz konusu olmuştur. Kriter belirleme konusundaki tartışmalar aynı zamanda mesleğin psikoloji alanına ya da

³³ Eliason, Hanley, Leventis, *The Role of Spirituality in Counseling: Four Theoretical Orientations*, s.78.

³⁴ Woodruff, *Pastoral Counseling: an American Perspective*, s.93-94.

³⁵ Duane R. Bidwell, Joretta L.Marshall, "Content, Context, Models and Practices", *The Formation of Pastoral Counselors-Challenges and Opportunities* ed. Duane R. Bidwell&Joretta L.Marshall (New York: Routledge, 2011), s.2.

linik alana mı yoksa manevî/teolojik alana mı daha yakın olacağı konusundaki fikir ayrılıklarıyla paralel ilerlemiştir. Mesleğin psikoloji alanına ya da klinik alana yakın olması gerektiğini savunan akademisyenler eğitim ve uygulamada bu alana ağırlık verilmesini isterken, manevî/teolojik alana yakın olması gerektiğini savunan akademisyenler ise tam tersi bir görüşü dile getirmiştir. Tartışmaların neticesine bakıldığında muhtemel iki nedenden dolayı manevî yönlendirmenin ön plana çıktığı görülmektedir. Birincisi; o dönemde dinî danışmanlık yapan kişilerin çoğunun teklif edilen saatler oranında klinik uygulama yapmamış olması, ikincisi ise; dinî danışmanlık işinin kiliseyle kurumsal açıdan yakın bir ilişkiyi yansıtması isteği olarak belirtilmektedir.³⁶

AAPC'nin kurulma aşamasındaki yoğun zihinsel süreçler neticesinde dinî danışmanlık standartları ortaya koyulabilmiştir. Buna göre, dinî danışman olabilmek için çeşitli kategorilerde oluşturulan şartların yerine getirilmesi gerekmektedir. Eğitim programlarını akredite etmenin yanında aynı zamanda dinî danışmanlara ya da farklı alanlarda çalışıp bu alanda seminer ya da sertifikalar alarak kendisini geliştirmek isteyen kişilere gerekli şartları sağladıkları takdirde üyelik hakkı da sunmaktadır.³⁷

a. Genel Üyelik

Tarihsel olarak AAPC üyelerinin yoğun olarak teoloji eğitimi ağırlıklı bir eğitim aldığı ve buna ek olarak zihin sağlığı alanında eğitimler aldığı gözlenmektedir. Ancak zamanla alanda davranış bilimlerine artan ilgi sayesinde ve AAPC'nin de bu durumu göz ardı etmeyişiyle üyelerin psikoterapi ve sağlık bakımı alanında da eğitimler alması sağlanmıştır. Bu durum yaşam boyu eğitim anlayışını da beraberinde getirerek dinî danışmanlık mesleğinde uzmanlaşma alanlarının oluşumunu da desteklemiştir.³⁸

AAPC açısında dinî danışmanlık, psikoterapi ve meslekî uygulamalar ile maneviyat, teolojinin birlikteliği ve bu alanları en iyi şekilde entegre ederek danışmanlara yardım etmede kullanabilen danışmanların varlığı ile eşsiz bir meslek alanıdır. Bu mesleği icra edecek kişiden devam eden kişisel gelişim süreci ve teolojik/manevî eğitiminin yanı sıra klinik uygulama başarısı ve ileri derece eğitimsel deneyimler beklenmektedir.³⁹ AAPC bireylere, ailelere ve topluluklara esenlik, umut ve bütünlük sunmayı hedefleyen misyonunu destekleyen, başvuru şartlarını taşıyan herkesi üyesi olarak kabul edebilmektedir.⁴⁰

b. Öğrenci Üyelik

³⁶ Van Wagner, *The AAPC: The Beginning Years, 1963-1965*, s.174-175.

³⁷ <http://www.aapc.org/Default.aspx?ssid=74&NavPTypeID=1162/Erişim:31/01/2017a>.

³⁸ *AAPC Membership Manual* (Virginia: AAPC, 31 August 2015), s.1.

³⁹ *AAPC Membership Manual*, s.1.

⁴⁰ *AAPC Membership Manual*, s.2.

Öğrenci üyelik kategorisi, AAPC tarafından uygun bulunan eğitim programlarında, yüksek okullarda veya herhangi bir akademik programda kayıtlı öğrenci olarak lisans öğrenim hayatına devam eden üyelerin bulunduğu bir kategoridir. Öğrenci üyelik geçici bir kategoridir. Lisans öğrenimine devam eden ya da mezuniyetinin üzerinden en fazla bir yıl geçmiş öğrenciler için geçerlidir.⁴¹

c. Uzman Dinî Danışman

Uzman dinî danışman kategorisi, eğitimi ve kurum ya da cemaati bağlamında rehberlik sürecini tamamlayan üyelerin kategorisidir. Bu kategori din adamı görevi yapanlar ve aynı zamanda din eğitimi almış ancak din adamı görevi olmadan dinî danışmanlık yapanlar içindir. Uzman dinî danışmanlık eğitimi meslekî ve kişisel kimlik, maneviyat ve dinî danışmanlık uygulamalarını güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu eğitim aynı zamanda kişinin gelenekten gelen inançlarıyla modern teorik anlayış ve pratik yetenekleri entegre etmeyi önemsemektedir. Eğitimin içeriği öğretici dersler, klinik deneyim ve meslektaş desteğinden oluşmaktadır. Kişisel ve eğitsel gelişim açısından danışmanın kendisi için terapi alması da tavsiye edilmiştir.⁴²

Uzman dinî danışman üyelik standartları AAPC el kitabında şu şekilde sıralanmıştır⁴³ ;

- Bir inanç grubuna aidiyeti olmak,
- Aşağıdaki program ya da kurumlardan en az birine kayıtlı olduğuna dair onaylı belge sunmak,
 - Uzman dinî danışmanlık eğitimi programı,
 - Alanda bir akademik program,
 - Alanda mezhep merkezli bir üniversitede akademik program,
 - Yerel bir dinî danışmanlık organizasyonuna üyelik,
- AAPC onaylı bir uzman dinî danışmanlık programında en az 50 saatlik eğitim ya da uygulama yapmış olduğuna dair onaylı belge sunmak (50 saatlik eğitimin en az 30 saatinin küçük gruplara ve klinik ortamda, en az 20 saatinin de akademik eğitimden oluşması gerekmektedir.),
- Klinik danışma kabul ve desteği hâkim olduğu bir grup ortamında yürütülmelidir. Üyeler tecrübelerini geliştirmek için rehberlerinin

⁴¹ AAPC Membership Manual, s.12.

⁴² AAPC Membership Manual, s.5.

⁴³ AAPC Membership Manual, s.5,16.

görüşmelerini izin alarak kayıt altına alabilirler ya da içeriğini not edebilirler. Böylece kişisel ve meslekî gelişimlerini destekleyeceklerdir.

- Grup danışmanlıkları gizlilik üzerine inşa edilmelidir. Kültürler arası bağlama, kişilerin inanç gruplarının özelliklerine, duyguların dışa vurumunu geliştirmeye, bireysel ilgilere ve danışmanlardan geri dönüt almaya dikkat edilmelidir.
- Uzman Dinî Danışmanlık öğretim programı ise,
 - Dinî danışmanlık teolojisi ve prensiplerini,
 - Kriz müdahalesini,
 - Madde bağımlılığı konularını,
 - Ölüm ve yas konularını,
 - Travmatik stres ve boşanmayı kabullenme konularını,
 - Bireyler, aileler ve toplum için destekleyici danışmanlık metotlarını,
 - Teşhis ve yönlendirme şartlarını içermek zorundadır.

Uzman dinî danışmanlar verecekleri hizmetin sınırlılıkları konusunda da rehberlik alırlar ve neticede hangi şartlarda danışmanları diğer alan uzmanlarına yönlendirmeleri gerektiğini öğrenirler. Uzman dinî danışmanlar uzun vadeli danışmanlık ya da psikoterapi uzmanı değildirler. Bu kategori klinik bir kategori olmamakla birlikte klinik kategorideki uygulamalı staj eğitimini içermektedir. Bu süreçte danışmanlık görüşmelerini takip ederek alanda deneyim kazanmaktadırlar.⁴⁴

d. Ruhsatlı Dinî Danışman

AAPC, dinî danışmanlık sertifikası sahibi olmak için hem teoloji hem de danışmanlık veya psikoloji alanında üniversite düzeyinde bir eğitimi şartı koşmaktadır. Dinî danışmanların bu iki disiplinin bir arada eğitimini alması psikoterapötik süreçlere bu iki disiplinin özelliklerini de yansıtması anlamına gelmektedir. Bu özelliğiyle dinî danışmanlık, zihin sağlığı uzmanları arasında çok yönlü eğitim alan ve çok yönlü yeterliklere sahip olan bir alan olarak ortaya çıkmaktadır.⁴⁵

Bugün Amerika'da altı eyalette devlet yönetimine bağlı olarak ruhsatlı dinî danışmanlık yapılabilmektedir. Bu eyaletler; Arkansas, Kentucky, Maine, New Hampshire, North Carolina ve Tennessee'dir. Diğer 44 eyalette ise dinî danışmanlık tek başına ruhsatlı olarak yapılacak bir meslek olarak görülmesi de "aile ve evlilik terapistiği" veya "profesyonel danışmanlık"

⁴⁴ AAPC Membership Manual, s.5.

⁴⁵ Eliason, Hanley, Leventis, *The Role of Spirituality in Counseling: Four Theoretical Orientations*, s.78; R.H. Sunderland, "Lay Pastoral Counseling", *The Concise Dictionary of Pastoral Care and Counseling* ed. Glenn H. Asquith Jr. (Nashville: Abingdon Press, 2010).

gibi alanlarda ek sertifikalar veya ruhsatlar olarak bu alanlarda uzmanlaşmış dinî danışman olarak çalışabilmektedirler. Bu uzmanlaşma şartları eyaletlere göre değişiklik gösterebilmektedir.⁴⁶

Eyaletler arasında ufak farklılıklar olmasına karşın ruhsatlı dinî danışmanlığın eğitimsel gereklilikleri ise şu şekildedir⁴⁷ ;

- Teoloji, din bilimleri, ilahiyat alanında bir lisans derecesi.
- Dinî danışmanlık alanında bir yüksek lisans ya da doktora derecesi.
- Minimum 375 saat klinik deneyim ve minimum 125 saat AAPC eğitim programları doğrultusunda uygulama deneyimi.
- Dinî danışmanlık yapacak kişinin kendisinin psikoterapi hizmeti alması.

Ortaya koyulan standartlar manevî/teolojik ve klinik açıdan kayda değer olduğu görülmektedir. Kiliseye bağlı çalışan din adamlarının yanı sıra bu alanda akademik uzmanlaşmayı da içeren standartlar, bilimsel açıdan ve dinî danışmanların kiliseyle olan bağını da dışlamaması açısından gerçekçi ve makul kabul edilebilecektir.

AAPC'nin koyduğu standartlara göre herhangi bir dinî danışmanlık programında bulunması ortak zorunlu eğitimler şöyledir⁴⁸:

- Teori Bilgisi
 - Kişilik gelişimi
 - Psikopatoloji
 - Psikodinamik
 - Danışmanlık teknikleri
 - Klinik psikiyatri
 - Klinik Öncesi Hazırlık ve Yönlendirme
 - Grup danışmanlığı teori ve uygulaması
 - Evlilik ve aile danışmanlığı teori ve uygulaması
 - Toplum (grup) dinamikleri
 - Dinî danışmanlık felsefesi

⁴⁶ <http://www.aapc.org/Default.aspx?ssid=74&NavPTypeId=1175/Erişim:08/02/2017b>.

⁴⁷ <http://www.aapc.org/Default.aspx?ssid=74&NavPTypeId=1175/Erişim:08/02/2017b>.

⁴⁸ Van Wagner, *AAPC: In Historical Perspective 1963-1991*, s.177 vd.; Üzeyir Ok, *Dinsel Danışmanlığın Teorik Çatısı* (Ankara: Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, 1997), s.101.

- Klinik uygulamada bulunma
- Kişisel Terapi (kişinin danışmanlık yaparak öğrenmesi)
- Meslek grubuna katılarak kendini geliştirme

4. AAPC Akreditesinde Oluşturulan Program Örnekleri

AAPC tarafından akredite edilen 100'ün üzerinde program bulunmaktadır. Bu programlar Dinî Danışmanlık sertifika⁴⁹, yüksek lisans ve doktora programları olarak ayrılmaktadır. AAPC'nin standartlarını göz önüne alan çeşitli kurum veya üniversiteler kendi şartlarını da değerlendirerek hazırladıkları programlarla eğitimlerini vermektedirler. Bu programların örnekleri şöyledir:

Neumann Üniversitesi⁵⁰ Dinî Danışmanlık Sertifika Programı⁵¹:

Bu sertifika programı, din adamları, yardımcı din adamları, düşkünlerevi çalışanları ve kiliseye bağlı olmasa da bir dinî cemaat tarafından desteklenen kişileri kabul etmektedir.

Program tamamlandığında öğrencilerin şu yeterlikleri kazanması beklenmektedir:

- Dinî danışmanlık teolojisini ve prensiplerini anlamak,
- Psikoloji ve manevî alanın birleştiği bütüncül bir eğitimi benimsemek,
- Kriz müdahalesi, madde bağımlılığı, keder ve kayıp hallerinde gerekli yetkinlikleri geliştirmek,
- Bireyler, evli çiftler ve aileler için tanı koyabilme, yönlendirme ve destekleyici danışmanlık metotlarını kullanma yeterliklerini geliştirmek,
- Danışmanlık mesleğini icra ederken danışanların demografik yapısını bilmenin önemini kavramak,
- Mesleği icra ederken kullanılan bilgi, inanç ve uygulamaları güçlendirmek,
- İleri derece programlara (yüksek lisans ve sonrasında doktora gibi.) kendisini hazırlamak⁵².

Dersler:

- Manevî Klinik Zihin Sağlığı Danışmanlığına Giriş 3 Kredi

⁴⁹ Bildirinin hazırlandığı tarih itibarıyla AAPC, başvuru azlığı nedeniyle sertifika programı öğrencisi kabul etmemektedir.

⁵⁰ 1982 yılında kurulmuş, Fransiskan Katolik geleneğinden gelen bir üniversitedir. "Dinî Danışmanlık" bölümü kuruluşundan bu yana hizmet vermektedir.

⁵¹Bu programa ait bilgiler Neumann Üniversitesi'nin web sayfasından alınmıştır. <http://www.neumann.edu/academics/grad/pastoral/index.asp/Erişim:13/03/2016>.

⁵² Bu programda alınan derslerin kredileri yüksek lisans programı için kullanılabilir kredilerdir.

• Travma ve Kriz Danışmanlığı	3 Kredi
• Psikopatoloji	3 Kredi
• Evlilik ve Aile Danışmanlığı	3 Kredi
• Klinik Öncesi Hazırlık ve Yönlendirme	3 Kredi
• Bağımlılık Danışmanlığı	3 Kredi
• Danışma Uygulaması Portfolyosu	-
Toplam	18 Kredi

Neumann Üniversitesi Dinî Danışmanlık Yüksek Lisans Programı⁵³:

Dinî danışmanlık sertifika programını bitiren kişiler programa kabul edilmektedir. Program yaz dönemleri de dâhil 4 ya da 3 yılda bitirilecek şekilde öğrencinin isteğine göre şekillendirilebilir.

Program tamamlandığında öğrencilerin şu yeterlikleri kazanması beklenmektedir:

a. Profesyonel Kimlik ve Gelişim Kazanımları:

- Dinî danışmanlığın ortaya çıkışı, yayılması ve yapısı hakkında kapsamlı bilgi sahibi olmak,
- Ana etik prensipler ve terapötik konular ile ilgili profesyonel yeterlik kazanmak,
- Kişisel bütünlük ve terapötik yöntemleri kullanma becerilerini bütünleştiren bir teolojik bakış açısı geliştirmek,
- Meslek alanında uygulama yaparken karar verme süreçlerinde etkili olacak hermenötik yöntemi kullanabilmek,
- Danışanların olası savunmaya geçme durumlarında bu durumu aşma ve sonuçlandırma becerilerini kazanmak,
- Gelişim ve olgunlaşmanın kritik dönemlerini tanımak,

b. Teori ve Beceri Kazanımları:

- Modern çağda farklı topluluklarla çalışırken farklı bakış açıları geliştirebilmek,
- Kültürel duyarlılığı artırıcı çabaları destekleyip insan değeri ve özgürlüğünü sınırlayıcı faktörleri azaltmak için çabalayabilmek,

⁵³ Bu programa ait bilgiler Neumann Üniversitesi'nin web sayfasından alınmıştır. <http://www.neumann.edu/academics/grad/pastoral/index.asp/Erişim:13/03/2016>.

- Nörobiyolojik gelişmeleri göz ardı etmeden yaşam boyu gelişim teorileri hakkında bilgi sahibi olmak,
- Hastalık nedenleri, belirtileri, gelişimi ve tedavilerinde etkili yöntemleri tanımak ve ilgilendikleri danışanların ilgili durumlarıyla ilgili detaylı rapor hazırlayabilmek,
- Hem kendilerine hem de bu konuda başvuranlara yardım edebilmek için kariyer değerlendirme protokollerini bilmek,
- Terapötik değerlendirme, klinik yeterlik ve dinî duyguyu birleştirebilme için temel danışmanlık teorilerini bilmek,
- Araştırma yazımında, değerlendirmesinde, istatistiksel programların kullanımında gerekli metotları uygulamak ve yorumlamak,
- Küçük ve büyük grup dinamiklerine uygun müdahale ve stratejiler kullanabilmek,

c. Klinik Danışmanlık Kazanımları:

- Çalışma tanı ve tedavi hedeflerini formüle etmek,
- Uygulama alanında terapötik müdahale becerilerini ve kültürlerarası ve etik rehberliği entegre edebilmek,
- Vaka değerlendirmelerinde maneviyat ve psikolojiyi entegre edebilmek,
- Danışma konularında teorik yaklaşımları tutarlı bir şekilde kullanabilmek,
- Danışanlara empatik ve yargılayıcı olmayan bir şekilde yaklaşmak,
- Danışma ilişkisinde teolojik arka planını net bir şekilde ortaya koyarak bir dinî danışman olarak rollerinin anlaşılmasını kolaylaştırmak.

Dersler:

• Manevî Klinik Zihin Sağlığı Danışmanlığına Giriş	3 Kredi
• Manevî Klinik Teolojisi	3 Kredi
• Psikolojik Temelleri	3 Kredi
• Gelişim Modelleri	3 Kredi
• Psikopatoloji	3 Kredi
• Evlilik ve Aile Danışmanlığı	3 Kredi
• Kişilik/Benlik Özellikleri	3 Kredi
• Etik ve Mesleki Konular	3 Kredi
• Klinik Öncesi Hazırlık ve Yönlendirme	3 Kredi

• Klinik Staj I	3 Kredi
• Klinik Staj II	3 Kredi
• Grup Danışmanlığı: Teori ve Pratik	3 Kredi
• Staj I	3 Kredi
• Staj II	3 Kredi
• Psikolojik Test Yöntemleri	3 Kredi
• Kariyer Danışmanlığı	3 Kredi
• Araştırma Yöntemleri	3 Kredi
• Bağımlılık Danışmanlığı	3 Kredi
• Kültürlerarası Danışmanlık	3 Kredi
• Travma ve Kriz Danışmanlığı	3 Kredi
Toplam	60 Kredi

Neumann Üniversitesi Dinî Danışmanlık Doktora Programı⁵⁴:

Programın ismi “Dinî Danışmanlık Felsefesi”dir. 48 kredilik ders ve ek olarak 12 kredilik tez çalışmasından oluşur. Ders dönemi 1 yıl sürmektedir.

Programdan mezun olan öğrenciler şu alanlarda çalışmalar yapabilmektedir:

- Zihin sağlığı ajanslarında klinik liderlik pozisyonları edinmek,
- Maneviyat ya da zihin sağlığı alanında araştırmalar yürütmek veya profesyonel yazılar kaleme almak,
- Kolej seviyesinde danışmanlık dersleri vermek,
- Dinî danışmanlık eğitimi alan öğrencilerin klinik çalışmalarında onlara rehberlik yapmak,
- Dinî danışmanlık uzmanı olarak danışma görüşmeleri yapmak,

Dersler:

• Birey Gelişiminde Fransiskan Değerleri	3 Kredi
• Danışmanlık Teorilerinin Prensipleri ve Pratiği	3 Kredi

⁵⁴ Bu programa ait bilgiler Neumann Üniversitesi'nin web sayfasından alınmıştır. <http://www.neumann.edu/academics/grad/pastoral/index.asp>/Erişim:13/03/2016.

- Zihin Sağlığında Etik ve Yasal Konular 3 Kredi
- Seminer 3 Kredi
- Danışmanlık Uygulaması ve Denetimi 3 Kredi
- Nicel Analizler I 3 Kredi
- Doktora Uygulaması 3 Kredi
- Kültürlerarası Çalışmalar, Sosyal Değişim ve Tarafgirlik 3 Kredi
- Nicel Analizler II 3 Kredi
- Doktora Stajı I 3 Kredi
- Doktora Tez Araştırma Metotları 3 Kredi
- Doktora Stajı II 3 Kredi
- İleri Düzey Grup Danışmanlığı 3 Kredi
- Fransiskan Geleneğinde Dinî Danışmanlık Eğitimi ve Denetimi 3 Kredi
- Başlangıçtan Günümüze Dinî Danışmanlıkta Fransiskan Entegrasyonu 3 Kredi
- Tez Çalışması Rehberliği 3 Kredi
- Tez Çalışması (3 Dönem) -

5. Dinî Danışmanlık Eğitim Sürecinde Rehberlik

AAPC'nin dinî danışmanlık için ortaya koyduğu kriterlerin oldukça yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Bu eğitim yeterlikleri hem teolojik hem de psikolojik alanı yüksek düzeyde kapsamaktadır. Bir bireye, aileye ya da bir gruba danışmanlık yapmak konusunda en önemli kriterin klinik uygulama olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda aslında dinî danışmanlık yapacak kişinin teolojik ve psikolojik eğitiminin yanı sıra ve onunla birlikte bu kişinin manevî kimliği de kendisine yer bulmaktadır. Bu anlamda AAPC'nin öngördüğü dinî danışmanlık eğitimi, kişinin kendini geliştirmesi ve eğitmesini de içeren bir süreçtir. Dinî danışmanlık yapmak isteyen birey eğitimini alırken uygulama yaptığı sırada bir uzman dinî danışman onu yeterlikleri açısından değerlendirmekte ve sonuçta ona onay vermektedir. Bir kişi dinî danışmanlık uzmanı olmak için AAPC'ye başvurduğunda bu kişi kendisine rehberlik edecek uzmanlık eğitiminden geçmiş, AAPC tarafından değerlendirilmiş ve onay almış diplomalı bir uzman dinî danışmanın rehberliğine yönlendirilmektedir.⁵⁵

Dinî danışmanlık eğitiminde rehberlik yapılırken uzman ve öğrenci arasında odak noktası hem danışan hem de danışman olan bir sözleşme

⁵⁵ Woodruff, *Pastoral Counseling: an American Perspective*, s.96.

uygulanmaktadır. Öğrencinin klinik uygulamasının etik açılardan uygun hale gelmesini ve bu uygulamayı görüşmeyi kabul eden danışanlarla yapabildiğini rehber uzman sağlamaktadır. Bu uygulamaları yaparken de vakalar üzerinde mümkün olan en verimli danışma faaliyetinin nasıl gerçekleşeceğine dair yönlendirmelerde bulunmalıdır. Bu anlamda klinik uygulamalar bir taraftan danışana fayda sağlarken diğer taraftan da dinî danışmanlık yapmak isteyen öğrenciye sahaya indiğinde yön verecek bir model olmaktadır. Bu klinik uygulama aşaması aslında bir usta-çırak ilişkisi gibi görülebilir. Rehber her yönden öğrenciye model olmak ve yardım etmek konusunda özverili bir şekilde çalışmaktadır. Ancak basit bir usta-çırak ilişkisinden farklı olarak burada öğrenciden çalışmalarında kullandığı yöntemler ve vaka notları gibi yollarla raporlar sunması beklenmektedir.⁵⁶ Dinî danışmanlık eğitiminde rehberlik ve yönlendirmeye yapılan bu denli yoğun vurgu meslek alanının pratik yönüyle var olduğu düşünülürse oldukça anlamlı görünmektedir.

Dinî danışmanlık eğitiminde rehberlik ana unsurlardan biridir. Gözetim ve eleştirel değerlendirme sürecinden oluşmaktadır.⁵⁷ Geleneksel öğretim metotlarında sınıf ortamında gerçekleştirilen eğitim-öğretim faaliyetleri uygulamalı branşlarda sahaya yayılma zorunluluğu göstermektedir. Kavramsal araçların ve alana özgü metotların doğru işleyip işlemediğinin tespiti için uygulamadaki yansımanın gözlenmesi gerekmektedir. Rehber eğitim süreci bu noktada edinilmiş bilginin kullanılabilirliğini ölçmek anlamına gelmektedir. Bu ölçüm dinî danışmanlık branşını oluşturan bütün disiplinlerin bakış açılarını barındıracak şekilde yapılmalıdır.

Rehberlik eğitim sürecinin hedefleri ise genel hatlarıyla öğrencilerinin görevlerini yerine getirirken kullanacakları yöntem, teknik ve beceri yeterlikleri, duygusal farkındalık, belli durumlarda bağımsız karar alabilme yetisi, ilgili alanları bütünleştirmeyi başarmış bir meslekî kimlik, bireysel farklılıklara saygı duyma, uygulamada amaç ve yönelim sahibi olma, kişisel motivasyon ve mesleki etik anlayışı kazandırma çalışması olarak nitelendirilmektedir.⁵⁸

6. Sonuç ve Değerlendirme

Dinî danışmanlığın profesyonel bir meslek alanı olarak ilk ortaya çıktığı ve akreditasyon kurumlarının oluşturulduğu ülke olan Amerika'da bu meslek alanının eğitimsel boyutu profesyonelleşmeyi destekleyecek yönde ve alana

⁵⁶ David E. Steere, *The Supervision of Pastoral Care* (Oregon: Wesminister/John Knox Press), 2002.

⁵⁷ Carolyn J. Bohler, "Supervising Pastoral Counseling", *Clinical Handbook of Pastoral Counseling*, (New York&Manwah: Paulist Press, 1992), s.555.

⁵⁸ David A. Steere, "A Model for Supervision", *The Supervision of Pastoral Care*, ed. David A. Steere (Oregon: Wesminister/John Knox Press), 2002.

dair yapılan bilimsel tartışmalar ışığında oldukça mesafe kat etmiş görünmektedir.

AAPC tarafından akredite edilen programlar incelendiğinde programlarda bazı farklar olmakla birlikte ortak bir isimlendirmenin olduğu görülmektedir. Bu da "Pastoral Counseling/Care"dir. Bu kavramın ne ifade ettiği bilim dünyasında ortak bir algıya sahiptir. Bu isimlendirmenin Türkçeye çevrilmesi ya da ülkemiz şartlarında kendimize özgü bir kavramlaştırmanın yapılması konusunda farklı görüşler olabilir. İngilizce "Pastoral" kelimesi Türkçe'ye "Dinî" ya da "Manevî" olarak çevrilebilir. Ülkemiz şartları düşünüldüğünde ikisinden herhangi birinin kullanımın daha uygun olduğu dile getirilebilir. Bu başka bir tartışmanın konusudur. Ancak sonuç ne olursa olsun ortak bir isimlendirmenin bu mesleğin ne olduğuna dair fikir edinmede ve bu mesleği tanımlamada daha uygun olacağı görülmektedir.

Amerika Dinî Danışmanlar Kurumu (AAPC)'nin kurulma amaçlarının en önemlisi bu meslek alanını tanımlamak ve mesleğin görev alanı, sınırlıklarını, benzer mesleklerden farklarını ve en önemlisi mesleki etik standartlarını ortaya koymaktır. Bu doğrultuda kurum bünyesinde kurucu akademisyenler tarafından bu tanımlamaların yapıldığı görülmektedir. Ancak bunlar yapıldığında dinî danışmanlık bir meslek olarak ortaya çıkacak ve kurumsal açıdan istihdam alanları yaratılacaktır. Bu sayede ait olduğu alan da ortaya koyularak eğitiminin hangi bünyede verileceği konusunda bir netlik oluşabilecektir. Bu anlamda da Amerika'da oldukça erken dönemlerde sürecin tamamlandığı ve eğitim kurumları açısından bir netliğin oluştuğu da görülmektedir.

AAPC tarafından dinî danışmanlık eğitimi vermesi için ruhsat verilen kurumlar sertifika programlarına en az 3 yıllık bir teoloji eğitimi almış kişileri veya din görevlileri ve kiliseye bağlı olmasa da bir dinî cemaat tarafından desteklenen kişileri kabul etmektedir. Bu sertifika programlarını bitirenler görevlerinin danışmanlık gerektiren kısımlarında cemaatlerine daha faydalı olabilmek için bir yıllık psikoloji ve danışmanlık merkezli bir eğitimden geçmektedirler. Dinî danışmanlık uzmanı olmak isteyenlerin ise bu sertifika programını bitirdikten sonra ek olarak alanda bir yüksek lisans ya da doktora derecesini tamamlamış olmaları gerekmektedir.

AAPC'nin koyduğu standartlar doğrultusunda bir dinî danışmanlık uzmanlığı eğitiminde gerekli olan içerik teori ve uygulama olarak ayrılmış ve uygulama kısmına oldukça önem verilmiştir. Bu zorunlu içeriğe ek olarak eğitim verecek kurumlar kendi önceliklerini ve ideallerini de göz önüne alarak programlar hazırlamaktadırlar. Bunun yanında AAPC'nin akredite ettiği programların her düzeyinde yoğun bir uygulama gerekliliği bulunmaktadır. İleri düzeyde staj adı verilen uygulamalar, rehber danışman gözetiminde yürütülen bir süreci kapsamaktadır. Sertifika programından doktora programına gelinceye kadar yaklaşık 625 saatlik uygulama

yapılması beklenmektedir. Her bir kurumun programı birbiriyle tıpa tıpa aynı olmasa da bu genel gereklilikler hepsinde bulunmaktadır.

Sonuç olarak dinî danışmanlık uygulamalarının en erken ortaya çıktığı yerlerden biri olan Amerika’da bir meslek olarak dinî danışmanlığın ismi koyularak, meslekî etik ve eğitim standartları belirlenmiş, mesleğin tanımı, görev alanı, sınırlıkları ortaya koyulmuş ve akreditasyon kurumları oluşturulmuştur. Ülkemizde de dinî danışmanlık alanında içerik ve model geliştirme çalışmaları yapılmış ve yapılmaktadır⁵⁹. Bu çalışmalar dini yüksek öğretimde dini danışmanlık alanında yapılacak bir program geliştirme çalışması için yardımcı olacak nitelikte görünmektedir. Ancak hâlihazırda uygulama alanında kendisine yer bulan bu meslek alanı için acilen bir akrediteye ve meslek tanımına ihtiyaç vardır. Bu akreditasyon kriterleri ve meslek tanımı doğrultusunda açılacak programlarla alanda sağlıklı hizmet verebilecek personeller yetiştirilebilecektir.

7. Kaynakça

- <http://www.aapc.org/Default.aspx?ssid=74&NavPTypeId=1158/Erişim:29.02.2016a>.
- <http://www.aapc.org/Default.aspx?ssid=74&NavPTypeId=1161/Erişim:29.02.2016b>.
- <http://www.aapc.org/Default.aspx?ssid=74&NavPTypeId=1165/Erişim:29.02.2016c>.
- <http://www.aapc.org/Default.aspx?ssid=74&NavPTypeId=1156/Erişim:29.02.2016d>.
- <http://www.aapc.org/Default.aspx?ssid=74&NavPTypeId=1152/Erişim:29.02.2016e>.
- http://www.aapc.org/templates/74/complete_final_report_of_2013_antiracis_t_multicultural_justice_audit.pdf/Erişim tarihi:14.02.2016f.

⁵⁹ Örn; Turgay Şirin, “Bilişsel Davranışçı Psikoterapi Yaklaşımıyla Bütünleştirilmiş Dini Danışmanlık Modeli” (Doktora Tezi, S.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2013); Fatıma Zeynep Belen, “Manevi Danışmanlıkta Bibliyoterapi Tekniği ve Uygulanması” (A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2014); Ahmet Canan Karakaş, “Gerçeklik Terapisi Yönelimli Dini Başa Çıkma Psiko eğitim Programının Affetme Esnekliği, Empati Ve Stresle Başa Çıkma Üzerindeki Etkisi” (Doktora Tezi, S.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2014) vb. Bu alanda yapılmış model geliştirme tez çalışmaları hakkında daha detaylı inceleme <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/giris.jsp> yapılabilecektir.

- <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/giris.jsp>
- AAPC Membership Manual*, Virginia: AAPC, 31 August 2015.
- Belen, Fatıma Zeynep, "Manevi Danışmanlıkta Bibliyoterapi Tekniği ve Uygulanması", A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2014.
- Bidwell, Duane R. ve Joretta L.Marshall, "Content, Context, Models and Practices", *The Formation of Pastoral Counselors-Challenges and Opportunities* ed. Duane R. Bidwell&Joretta L.Marshall, New York: Routledge, 2011.
- Bohler, Carolyn J., "Supervising Pastoral Counseling", *Clinical Handbook of Pastoral Counseling*, New York&Manwah: Paulist Press, 1992.
- Bruder, E. E., "The Minister's Authority in Pastoral Care", *Pastoral Psychology* 13(7), (1962): 17-24.
- Butman, Richard E. "Qualifications of the Christian mental health professional." *Christian counseling ethics* (1997): 277-296.
- Clinebell, Howard J., "The Challenge of the Speciality of Pastoral Counseling", *Pastoral Psychology* 15(3), (1964): 17-28.
- Clinebell, Howard J., "Pastoral Counseling Movement", *Dictionary of Pastoral Care and Counseling* ed. [Rodney J. Hunter](#), Nashville: Abingdon Press, 1990.
- Winter, Gibson, "Pastoral Counseling or Pastoral Care", *Pastoral Psychology* 8(1), (1957): 16-24.
- Doehring, Carrie, *The Practice of Pastoral Care: A Postmodern Approach*, Luisville: Westminster John Knox Press, 2015.
- Eliason, Grafton ve T. Colleen Hanley, Maria Leventis, "The Role of Spiritually in Counseling: Four Theoretical Orientations", *Pastoral Psychology* 50(2), (2001): 77-91.
- Foskett, John, "Ethical Issues in Counselling and Pastoral Care", *British Journal of Guidance & Counselling* 20(1), (1992): 39-50.
- Graham, Elaine L., *Transforming Practice: Pastoral Theology in an Age of Uncertainty*, Oregon: Wipf and Stock Publishers, 2002.
- Graham, L.K., Whitehead, J.C. , "The Role of Pastoral Theology in the Theological Education for the Formation of Pastoral Counselors", *The Formation of Pastoral Counselors-Challenges and Opportunities*, Ed. Duane R. Bidwell&Joretta L.Marshall, New York: Routledge, 2011.
- Greene, J. G., "The Emmanuel Movement 1906-1929", *The New England Quarterly* 7(3), (1934): 494-532.
- Hiltner, Seward, "Christian Shepherd", *Pastoral Psychology* 10(2), (1959): 47-54.
- Holifield, E. Brooks, *A History of Pastoral Care in America: From Salvation to Self-Realization*, Nashville: Abingdon Press, 1983.

Holifield, E.Brooks , "Pastoral Care Movement", *The Concise Dictionary of Pastoral Care and Counseling*, ed. Glenn H.Asquith Jr., Nashville: Abingdon Press, 2010.

Howe, Reuel L., "The Crucial And Correlative Role Of Pastoral Theology", *Pastoral Psychology 11(1)*, (1960): 37-44.

Karakaş, Ahmet Canan, "Gerçeklik Terapisi Yönelimli Dini Başa Çıkma Psikoeğitim Programının Affetme Esnekliği, Empati Ve Stresle Başa Çıkma Üzerindeki Etkisi", Doktora Tezi, S.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2014.

King, S.D., "Biblical Pastoral Care and Counseling", *The Concise Dictionary of Pastoral Care and Counseling*, ed.Glenn H. Asquith Jr., Nashville: Abingdon Press, 2010.

LaMothe, R., "Pastoral Counseling in the 21st Century: The Centrality of Community", *Journal of Pastoral Care&Counseling 68(2)*, (2014): 1-17.

Lapsley, James L., "Pastoral Counseling Centers: Mid-Century Phenomenon", *Pastoral Psychology 13(10)*, (1963): 43-52.

McClure, Barbara, "Pastoral Care", *The Wiley Blackwell Companion to Practical Theology* ed. Bonnie J. Miller-McLemore, New York: Wiley Blackwell, 2014.

McNeill, J.T., *A History of the Cure of Souls*, London: HarperCollins Publishers, 1951.

Mills, L.O., "Pastoral Care", *The Concise Dictionary of Pastoral Care and Counseling*, ed. Glenn H.Asquith Jr., Nashville: Abingdon Press, 2010.

<http://www.neumann.edu/academics/grad/pastoral/index.asp/Erişim:13/03/2016>

Ok, Üzeyir, *Dinsel Danışmanlığın Teorik Çatısı*, Ankara: Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, 1997.

Snodgrass, Jill L., "Pastoral Counseling: A Discipline of Unity and Diversity", *Understanding Pastoral Counseling* ed. Elizabeth A. Maynard, PhD,Jill L. Snodgrass, New York: Spirnger Publishing Company, 2015.

Steere, David (ed.), *The Supervision of Pastoral Care*, Oregon: Wesminister/John Knox Press, 2002.

-----, "A Model for Supervision", *The Supervision of Pastoral Care*, ed. David A. Steere, Oregon: Wesminister/John Knox Press, 2002.

Sunderland, R.H., "Lay Pastoral Counseling", *The Concise Dictionary of Pastoral Care and Counseling* ed. Glenn H. Asquith Jr., Nashville: Abingdon Press, 2010.

Şirin, Turgay, "Bilişsel Davranışçı Psikoterapi Yaklaşımıyla Bütünleştirilmiş Dinî Danışmanlık Modeli", Doktora Tezi, S.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2013.

Taggart, Morris, "The Professionalization of the Parish Pastoral Counselor", *Journal of Pastoral Care&Counseling* 27(3), (1973), 180-188.

Townsend, Loren, *Introduction to Pastoral Counseling*, Nashville: Abingdon Press, 2009.

-----, "Pastoral Counseling's History", *Understanding Pastoral Counseling* Ed.E.A. Maynard-J.L.Snodgrass, New York: Springer Publishing Company, 2015.

Van Wagner, Charles A., "The AAPC: The Beginning Years,1963-1965", *The Journal of Pastoral Care* 37(3), (1983): 163-179.

-----, AAPC: In Historical Perspective 1963-1991, Virginia: AAPC, 1992.

Woodruff, C.Roy, "Pastoral Counseling: An American Perspective", *British Journal&Counseling* 30(1), (2002): 93-101.

